

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne **H. K.**, bývajúcej v S., zastúpenej JUDr. D. K., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanej **S., a.s.**, so sídlom v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. R. K., advokát, s.r.o., so sídlom v P., IČO: X., **o zaplatenie 466,68 € s príslušenstvom a iné**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 19 C 94/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. februára 2013 sp. zn. 6 Co 73/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. februára 2013 sp. zn. 6 Co 73/2012 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti uloženia povinnosti žalovanej platiť žalobkyni mesačne sumu 116,60 € tak, že žalobu v tejto časti zamietol a v súvisiacom vo výroku o trovách konania; vec v rozsahu zrušenia vracia Krajského súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Vo zvyšnej časti dovolanie **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 8. decembra 2011 č.k. 19 C 94/2010-142 určil, že **1/** výpoveď žalovanej z 26. októbra 2009 zo Zmluvy o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu S., a.s.“, uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovanou 11. septembra 1995 (ďalej len „výpoveď“) je neplatná, **2/** zmluva o poskytovaní plnenia

z „Podporného dôchodkového fondu S., a.s.“ (ďalej len „zmluva o dôchodku“) uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovanou 11. septembra 1995 je platná, **3/** žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 466,68 €, **4/** žalovanej uložil povinnosť počnúc dňom 1. septembra 2010 vyplácať žalobkyni k jej rukám mesačne sumu 116,60 € splatných vždy k 15. dňu toho ktorého mesiaca, **5/** žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania 2 907,35 €. Rozhodnutie v časti určenia neplatnosti výpovede zmluvy a platnosti zmluvy o dôchodku odôvodnil tým, že žalobkyňa preukázala naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Vyhovením žalobe v týchto častiach sa zmení právne postavenie žalobkyne, ktoré je t.č. ohrozené jednostrannou výpoveďou žalovanej, ktorá vyvolala zánik jej zmluvných povinností poskytovať žalobkyni plnenie v dojednanej výške v zmysle platnej zmluvy o dôchodku. Určením neplatnosti výpovede sa obnoví záväzkovo-právny vzťah medzi účastníkmi s povinnosťou žalovanej poskytovať žalobkyni dôchodok, pretože dôvod absolútnej neplatnosti zmluvy o dôchodku namietaný žalovanou pre nedostatok formy požadovanej zákonom, súd vyhodnotil ako neopodstatnený. Ako nedôvodnú vyhodnotil aj obranu žalovanej, že z predmetnej zmluvy nebude v budúcnosti poskytovať plnenia žalobkyni, pretože určením neplatnosti výpovede v tomto konaní sa právne postavenie žalobkyne stáva právne istým aj pre vynúiteľnosť práva na peňažné plnenie. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že účastníčky 11. septembra 1995 uzavreli v zmysle § 842 Občianskeho zákonníka zmluvu o dôchodku, ktorej predmetom bolo doživotné plnenie žalovanej ako povinnej v prospech žalobkyne vo výške 3 515 Sk mesačne na základe žiadosti žalobkyne z toho istého dňa; na základe tejto zmluvy odo dňa jej účinnosti žalovaná v prospech žalobkyne do októbra 2009 plnila. Dňa 26. októbra 2009 žalovaná podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka uplatnila voči žalobkyni výpoveď predmetnej zmluvy s odôvodnením, že zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú a zo zákona ani zo zmluvy nevyplýva spôsob jej skončenia. Zmluvou o dôchodku sa v prospech žalobkyne založilo právo na vyplácanie dôchodku doživotne, t.j. na dobu neurčitého trvania, kedy je presne určený okamih začiatku vyplácania dôchodku a okamih ukončenia právneho vzťahu, a to smrťou, ktorá skutočnosť je nezávislá od ľudskej vôle. Z dikcie ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka je zjavný charakter predmetného právneho vzťahu – zmluvy o dôchodku, z ktorého vyplýva, že takýto typ zmluvy nie je možné dohodnúť na čas určitý, ale buď doživotne, teda do okamihu smrti oprávneného, alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania špecifikovaného určitým časovým úsekom – lehotou, ktorý má svoj počiatok aj koniec, t.j. napr. počas štúdií, vdovstva a pod. V zmluve je špecifikovaný začiatok vzniknutého právneho vzťahu medzi účastníkmi a tiež jeho trvanie. Ide teda o presne určenú

dobu s jednoznačne určeným začiatkom a koncom, avšak jej trvanie je neurčité, tak ako to predpokladá § 842 Občianskeho zákonníka; trvanie právneho vzťahu bolo dohodnuté do okamihu úmrtia žalobkyne, t.j. do doby, keď nastane skutočnosť nezávislá od vôle účastníkov. Keďže v zmysle § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka výpoveďou možno ukončiť iba zmluvu uzavretú na dobu neurčitú (akou predmetná zmluva o dôchodku nepochybne nie je), nebolo možné zo strany žalovanej podľa tohto ustanovenia vypovedať zmluvu o dôchodku, preto súd určil výpoveď zmluvy za neplatnú podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom; žalovaná je preto povinná naďalej plniť žalobkyni podľa zmluvy, ktorá je platná a účinná. Námietku žalovanej o rozpore medzi obsahom čl. II. a čl. III. zmluvy, v ktorých sú uvedené dva rôzne časové úseky trvania práva na vyplácanie dôchodku, spôsobujúce absolútnu neplatnosť zmluvy z dôvodu jej neurčitosti, súd nepovažoval za dôvodnú, nakoľko čl. III len bližšie špecifikuje, dopĺňa a upresňuje čl. II., čo nemá za následok absolútnu neplatnosť zmluvy v dôsledku žalobkyňou namietanou neurčitosťou doby trvania vyplácania dôchodku. Súd nepovažoval za dôvodnú tiež námietku žalovanej, že jej záväzok voči žalobkyni zanikol z dôvodu nemožnosti plnenia (§ 575 a nasl. Občianskeho zákonníka). Žalovanou citovaný § 27 ods. 8 zákona č. 483/2011 Z.z. o bankách (ďalej len „zákon o bankách“) podľa názoru súdu sa vôbec netýka vzťahov upravených predmetnou zmluvou, t.j. interných vecí banky ako zamestnávateľa a jej zamestnanca, ale upravuje vzťahy banky navonok, t.j. uzatváranie zmlúv s klientami, či inými bankami vzhľadom na predmet jej činnosti. Uvedený záver vyplýva z existencie interných predpisov banky – konkrétne zo Štatútu Podporného dôchodkového fondu (ďalej len „Štatút“), ktorý v čl. I. uvádza, že Podporný dôchodkový fond slúži na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci SŠTSP dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti k SŠTSP, kvality ich práce a na podporu stabilizácie pracovníkov, čo vyplynulo aj zo svedeckej výpovede Ing. A. O.. Zo všetkých uvedených dôvodov súd žalobe v celom rozsahu vyhovel, t.j. určil, že výpoveď zmluvy o dôchodku je neplatným právnym úkonom a zmluva o dôchodku platným právnym úkonom, ďalej zaviazal žalovanú na zaplatenie 466,68 €, ktorá suma predstavuje plnenie za obdobie od apríla 2010 do podania návrhu na súde 28. júla 2010 (t.j. za štyri mesiace) a zároveň na vyplácanie sumy 116,67 € mesačne, splatných vždy k 15. dňu toho ktorého mesiaca, od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania celkom v sume 2 907,35 €.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. februára 2013 sp. zn. 6 Co 73/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 466,68 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok 3/ rozsudku súdu prvého stupňa), vo zvyšnej časti (vo výrokoch 1/, 2/, 4/ rozsudku súdu prvého stupňa) napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Zmeňujúci výrok v časti určenia neplatnosti výpovede zmluvy a platnosti zmluvy o dôchodku odvolací súd odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Pokiaľ ide o určenie platnosti zmluvy o dôchodku uviedol, že žalovaná netvrdila, že zmluva je neplatným právnym úkonom, pretože ak by zmluva bola neplatná, žalovaná by ju nemohla vypovedať podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože podľa tohto ustanovenia a aj vo všeobecnosti totiž možno vypovedať iba platnú zmluvu. Samotná výpoveď predmetnej zmluvy zo strany žalovanej iba dokazuje, že žalovaná túto zmluvu považovala za platný právny úkon. Z tohto hľadiska a tiež aj vzhľadom na to, že žalobkyňa mohla žalovať a aj žalovala priamo na splnenie povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy o dôchodku (§ 80 písm. b/ O.s.p.), nie je u nej daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení platnosti tohto právneho úkonu. Pokiaľ ide o určenie neplatnosti výpovede, medzi účastníkmi konania síce bolo sporné, či je predmetná výpoveď zmluvy (ne)platným právnym úkonom, ale túto otázku súd prvého stupňa mohol riešiť ako predbežnú otázku vo vzťahu k uplatnenému nároku na plnenie zo zmluvy; z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti o určenie platnosti zmluvy o dôchodku ako aj v časti o určenie neplatnosti výpovede tejto zmluvy pre nedostatok naliehavého právneho záujmu podľa § 220 O.s.p. zmenil a žalobu v tejto časti ako nedôvodnú zamietol.

Odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť vyplácať žalobkyni mesačne 116,68 € tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Na odôvodnenie uviedol, že povinnosť žalovanej poskytovať žalobkyni plnenie na základe zmluvy o dôchodku mesačne 116,68 € závisí od ďalšej skutočnosti, ktorou je to, že žalobkyňa sa dožije v budúcnosti splatného plnenia, preto plnenie na základe zmluvy o dôchodku nemá charakter opakujúceho sa plnenia v zmysle § 154 ods. 2 O.s.p.

V časti, v ktorej odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa z jeho vecne správnych dôvodov potvrdil, odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2012 sp. zn. II. ÚS 26/2012-33 v obdobnej právnej veci a v ňom vyslovený právny názor, podľa ktorého je zmluva o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového

fondu S., a s.“ zmluvou na dobu určitú a ako takú ju žalovaná nebola oprávnená vypovedať v zmysle § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka, si osvojil. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom súdu prvého stupňa v tom, že na prejednávajúcu vec sa zákona o bankách nevzťahuje. Tento zákon sa vzťahuje iba na podnikateľské – bankové činnosti bánk (§ 2 ods. 9 zákona o bankách); interné veci medzi bankou a jej zamestnancami, resp. bývalými zamestnancami nespádajú do okruhu pôsobnosti tohto zákona. Preto plnenie z Podporného dôchodkového fondu nie je činnosťou, ktorá by bola v rozpore so zákonom o bankách (§ 119 ods. 3 prvá veta za bodkočiarkou). V dôsledku toho ani nemožno uvažovať o nemožnosti plnenia z predmetnej zmluvy v zmysle § 575 Občianskeho zákonníka, ako tvrdila žalovaná. Vzhľadom na to nárok žalobkyne na peňažné plnenie na základe predmetnej zmluvy o dôchodku považoval za opodstatnený a rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Žalobkyňa napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že vo zvyšku žalobu zamietol (t.j. vo výrokoch 1/, 2/, a 4/ rozsudku súdu prvého stupňa) a vo výroku o trovách konania. V tejto časti žiadala „zmeniť napadnutý rozsudok tak, že dovolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu potvrdí“. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Za nesprávny považovala záver odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určovacích návrhoch (určenie platnosti zmluvy o dôchodku a určenie neplatnosti výpovede tejto zmluvy). Trvala na tom, že má naliehavý právny záujem na určení (ne)platnosti označených právnych úkonov, pretože je vysoká pravdepodobnosť, že žalovaná naďalej bude spochybňovať platnosť zmluvy o dôchodku a nebude podľa nej dobrovoľne plniť. Poukázala aj na nesprávny právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého sa vytvoril stav, že ak sa chce domôcť jej patriacich plnení zo zmluvy, tak musí vždy za každé splatné plnenie podať samostatnú žalobu na súd, a to z dôvodu, že súd jej odmietol prisúdiť plnenia splatné do budúcnosti. Nesprávne právne posúdil dôchodok ako plnenie, ktoré nemá povahu opakujúceho sa plnenia s odôvodnením, že na vznik nároku musí v každom jednotlivom prípade pristúpiť to, že sa žalobkyňa plnenia dožije, z ktorého dôvodu nie je možné takéto plnenie priznať do budúcnosti. Dovolateľka zastávala názor, že plnenie zo zmluvy má charakter opakujúceho sa plnenia, s čím sa stotožnila aj žalovaná vo svojom podaní z 13. mája 2011, preto trvala na dôvodnosti uplatneného nároku vyplývajúceho zo zmluvy o dôchodku.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť. Rozsudok odvolacieho súdu je v dovolaní napadnutej časti vecne správny, pretože na vyhovie žiadnemu z určovacích žalobných petitov nebol daný ani preukázaný naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Za nesprávny považovala výklad § 842 Občianskeho zákonníka odvolacím súdom, podľa ktorého je možné uzavrieť zmluvu o dôchodku na dobu určitú. Zdôraznila, že žalovaná zo zmluvy o dôchodku nedostáva žiadne protiplnenie (dôkazom je text zmluvy), plnenie dôchodku nie je hospodársky odôvodnené, pričom banka má priamo podľa § 119 ods. 3 zákona o bankách zákaz plnenia podľa zmluvy o dôchodku poskytovať. V ďalšej časti vyjadrenia k dovolaniu žalovaná podala podrobný základ § 842 Občianskeho zákonníka a zotrvala na názore, že zmluva o dôchodku je zmluvou uzatvorenou na neurčitý čas, ako i že doba „doživotne“ alebo „inak určená doba neurčitého trvania“ nie je doba určitá, ale naopak doba neurčitá. Pojem „na doživotne“ v zmluve o dôchodku nie je stanovením času, počas ktorého má zmluva trvať, ale len vyjadrením toho, že plnenie je obmedzené na osobu veriteľa. Každú zmluvu o dôchodku, v ktorej bolo dohodnuté „doživotné“ poskytovanie dôchodku, treba považovať za zmluvu uzavretú na dobu neurčitú. Aj v prípade, ak by zmluva o dôchodku mohla byť uzatvorená na dobu určitú, plnenie, ktorého sa žalobkyňa domáha, je v rozpore s hmotným právom; ak aj v minulosti právo žalobkyne (prípadne) existovalo, došlo k jeho zániku, lebo toto plnenie sa stalo nemožným (§ 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka), z ktorého dôvodu súd nemôže neexistujúcemu právu poskytnúť právnu ochranu. Ak by zmluva o dôchodku bola platnou a právo na plnenie by žalobkyni nezaniklo podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvu o dôchodku žalovaná vypovedala platne podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože sú splnené všetky zákonom vyžadované predpoklady výpovede zmluvy uzavretej na dobu neurčitú, pričom predmetom zmluvy bol záväzok na opakujúce sa plnenie (činnosť).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa, zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je čiastočne dôvodné.

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie tiež prípustné proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu

vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Výroková časť rozsudku odvolacieho súdu pozostáva v danom prípade z dvoch výrokov: I. odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni 466,68 € do 3 dní (výrok 3/ rozsudku súdu prvého stupňa), II. vo zvyšku napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol (výroky 1/, 2/ a 4/ rozsudku súdu prvého stupňa). Dovoláním žalobkyne je napadnutý zmeňujúci výrok II. rozsudku odvolacieho súdu; v nadväznosti na vyššie uvedené vychádzal odvolací súd z toho, že dovolanie je v tejto napadnutej časti procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. odvolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. a k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Procesné vady tejto povahy dovolateľka nenamietala; ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní sa namieta, že rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku II. spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci podľa názoru dovolateľky spočíva v nesprávnom právnom závere odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na uplatnených

určovacích návrhoch (určení platnosti zmluvy o dôchodku a určení neplatnosti výpovede uvedenej zmluvy), ktoré odvolací súd riešil ako otázky prejudiciálne so zreteľom na súčasne uplatnený nárok na plnenie. Žalobkyňa trvala na tom, že má naďalej naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ktorý je daný tým, že len určením (ne)platnosti týchto právnych úkonov môže dosiahnuť realizáciu svojho práva na doživotný dôchodok na základe platnej a účinnej zmluvy o dôchodku.

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobkyňa nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu, že mohla žalovať (a aj žalovala) priamo na splnenie povinnosti zo zmluvy podľa § 80 písm. b/ O.s.p., nakoľko tieto otázky súd prvého stupňa mohol riešiť ako predbežné otázky vo vzťahu k nároku na plnenie zo zmluvy uplatnené súčasne v žalobe. Pokiaľ ide o určenie platnosti zmluvy o dôchodku dodal, že žalovaná netvrdila, že zmluva je neplatným právnym úkonom, pretože ak by zmluva bola neplatná, žalovaná by ju nemohla vypovedať v zmysle § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Samotná výpoveď predmetnej zmluvy zo strany žalovanej iba dokazuje, že žalovaná túto zmluvu považovala za platný právny úkon. Z tohto hľadiska a tiež aj vzhľadom na to, že žalobkyňa mohla žalovať a aj žalovala priamo na splnenie povinnosti zo zmluvy o dôchodku podľa § 80 písm. b/ O.s.p., nie je u nej daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení platnosti tohto právneho úkonu.

Dovolací súd uvedený záver odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení považuje za správny a v celom rozsahu sa s ním stotožňuje.

V zmysle § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania (žalobou) možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho), b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považuje súdna prax aj (žalobkyňou v prejednávanej veci podanú) žalobu o určenie (ne)platnosti právnych úkonov. Aj naliehavý právny záujem žalobkyne na určení (ne)platnosti označených právnych úkonov bolo potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým ale so zreteľom na cieľ

sledovaný podaním určovacích žalôb a konečný zmysel žalobkyňou navrhovaného rozhodnutia.

V posudzovanej veci žalobkyňa sa žalobou domáhala určenia neplatnosti výpovede, určenia platnosti zmluvy o dôchodku (§ 80 písm. c/ O.s.p), ďalej peňažného plnenia (splatného) zo zmluvy o dôchodku a zároveň priznania opakujúcich sa dávok splatných v budúcnosti (tzv. renty) v zmysle § 80 písm. b/. Pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi § 80 písm. b/ O.s.p. a § 80 písm. c/ O.s.p. (resp. o vzťah medzi žalobou o splnenie povinnosti a žalobou o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je), treba uviesť, že určovacia žaloba má preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu právu žalobcu predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva [určovacia žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ O.s.p.)]. V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti, treba preto vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie.

Keďže žalobkyňa sa žalobou domáhala okrem určovacích návrhov na určenie (ne)platnosti označených právnych úkonov zároveň aj plnenia zo zmluvy o dôchodku, správny je záver odvolacieho súdu o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení (ne)platnosti označených právnych úkonov, z dôvodu, že tieto otázky mohol riešiť súd prvého stupňa ako predbežné pri posudzovaní dôvodnosti uplatneného nároku na splnenie povinnosti zo zmluvy v zmysle § 80 písm. b/ O.s.p. Vzhľadom na uplatnený nárok na plnenie, by podané určovacie návrhy neboli procesne prípustným nástrojom ochrany práva žalobkyne. So zreteľom na individuálne okolnosti prípadu samotným určovacím petitom by sa nedosiahlo odstránenie spornosti práva žalobkyne, ak sa môže domáhať splnenia povinnosti, ktorej sa aj v skutočnosti predmetnou žalobou domáhala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudkoch napr. sp. zn. 3 Cdo 98/2004 aj sp. zn. 1 Cdo 91/2006 uviedol, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak ňou požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo, teda najmä vtedy, ak vyriešenie predbežnej otázky ešte neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva. Ak napríklad právna otázka platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu má povahu predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo právneho vzťahu (vlastníctva), nie

je spravidla daný naliehavý právny záujem na vyriešení (určení) tejto predbežnej otázky, ak sa žalobca môže domáhať priamo určenia existencie práva alebo právneho vzťahu. Tieto právne závery sú plne akceptovateľné aj v preskúmvanej veci. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd záveru, že predmetná námietka dovolateľky o existencii jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (ne)platnosti právnych úkonov je nedôvodná.

Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, preto najvyšší súd dovolanie žalobkyne v napadnutej časti v zmeňujúcom výroku rozsudku odvolacieho súdu ohľadne nároku žalobkyne na určenie (ne)platnosti zmluvy o dôchodku a výpovede tejto zmluvy zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

Odvolací súd zmenu rozsudku súdu prvého stupňa a zamietnutie nároku žalobkyne na priznanie opakujúceho sa mesačného plnenia splatného v budúcnosti odôvodnil tým, že povinnosť plnenia žalovanej závisí na tom, či dôjde k ďalšej skutočnosti, ktorou je to, že sa žalobkyňa dožije v budúcnosti splatného plnenia, ktoré je predpokladom vzniku priznávaného nároku, pričom poukázal na R 7/77. Preto plnenie na základe zmluvy o dôchodku nemá charakter opakujúceho sa plnenia v zmysle § 154 ods. 2 O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu v tomto dovolaní napadnutom výroku dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne v tejto časti je opodstatnené.

Podľa § 154 ods. 1 O.s.p. je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak ide o opakujúce sa dávky, možno uložiť povinnosť i na plnenie dávok, ktoré sa stanú zročnými iba v budúcnosti (§ 154 ods. 2 O.s.p.).

Z ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku. Občiansky zákonník neurčuje výslovne, čo sa rozumie dôchodkom. Z obsahu tohto pojmu však plynie, že sa jedná o opakujúce sa peňažné plnenie (rentu). Ďalej z pojmu dôchodok možno vyvodiť, že sa predpokladajú pravidelné splátky (§ 844 veta druhá Občianskeho zákonníka); periodicita týchto splátok závisí na dojednaní v zmluve. Všetky opakujúce sa dávky súd prizná do budúcnosti len vtedy, ak nastala pred vyhlásením rozsudku splatnosť aspoň jednej dávky a ak nebol nárok do vyhlásenia celkom uspokojený (splnený).

Vychádzajúc z obsahu zmluvy o dôchodku (čl. III. zmluvy „plnenie vo výške sumy podľa čl. II. (3 515 Sk) bude povinný vyplácať mesačne vždy k 15. dňu každého mesiaca

až do dožitia príjemcu na jeho účet..... počnúc mesiacom, nasledujúcim po mesiaci, v ktorom začal príjemca poberať starobný alebo plný invalidný dôchodok“....) dovolací súd dospel k záveru, že peňažné plnenie vyplývajúce zo zmluvy o dôchodku má povahu pravidelného opakujúceho sa plnenia (§ 154 ods. 1 O.s.p.), ktoré plnenie bolo dohodnuté „doživotne“ a v nezmenenej výške po dobu trvania zmluvy, k splatnosti ktorého sa nevyžaduje ďalšia právna skutočnosť vzhľadom na vymedzenie doby trvania tohto plnenia (renty), preto podmienky v zmysle uvedeného ustanovenia pre priznanie opakujúceho sa plnenia zo zmluvy o dôchodku (doživotnej renty) sú v danom prípade splnené. Názor odvolacieho súdu, že pre priznanie v budúcnosti splatných mesačných splátok sa vyžaduje splnenie ďalšie právnej skutočnosti, ktorou je „dožitie“ žalobkyne, preto nemožno považovať za správny. Poukaz odvolacieho súdu na R 7/77 dovolací súd považuje za nenáležitý pre použitie v danej veci, pretože uvedené rozhodnutie rieši odlišnú situáciu (príspevok rozvedeného manžela po zrušení práva spoločného užívania bytu na úhradu za užívanie tohto bytu bývalému manželovi určenému za užívateľa tohto bytu).

Keďže rozsudok odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku ohľadom zamietnutia žaloby v časti uloženia povinnosti žalovanej vyplácať žalobkyni plnenia splatné v budúcnosti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.); zároveň zrušil aj súvisiaci výrok o trovách konania.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2014

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková